

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

(ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ).—Ό Προκόπης δικαστής, βέβαιος Πειραιώτης, έχει την ταβέρνα του στα λιμάνια, στα Καρβουνάρια, και δυσλεύει καλά και άχη αντετα, δόξα νάχη Θεος! Δέν πουλάει δικοιο μοναχού χροι. Γιατί νά βγάζει τη στρατιά βά ξεσδα, φρεσοφολει και συντάξεις κι' ενκολύνει διάφορες φτωχογυναικολεις. Μιά άπο τις χήρες αντέτε, σεμνή κι' ώμορφη, τη συμπαθει στό τέλος, την έφωτεναι και της ζητάει νά γίνη γυναίκα του. Ή απροστάτευτη ή χρούδα δέχεται. Γίνεται γάμος, ο Προκόπης άποχταιε κι' ένα παιδι, το Γιάννη, μα δέν είναι εύνυχισμένος. Ή γυναίκα του λυνει σιγά σιγά, μαραίνεται και τού πεθανει. Κι' ο Προκόπης άφωνινεια πει στό παιδι του, το Γιάννη του, το καμάρι του. Τον στέλνει στό σχολείο κι' είνε γι' αντόν πατέρας μαζί και μάρα. Τη νύχτα υδή ο Προκόπης κοντούσινε με τους φίλους του στήν τοβένιν του...

(Συνέχεια έκ τού προηγουμένου)

— Να σουν δώσω όλα πέντε, νά γίνουν δέκα! Βρε γιά ψωρά σ' έφερα δώ ή γιά λαντέρο; Φωνάεις ό Προκόπης: Τσακίσου γρήγορα νά μάς φέρεις τα ντολμαδάκια!

Και πέργανοντας ένα σκαμνι κάθισε κοντά στους όλους, γιά νά τούς πή.

— Είναι κάτι ντολμαδάκια πρώτης! Ό κιμας είνε δικός μας έγγυημένος, γιά νά ξέρεις!

— Ακούνις τι λέει ο Θανάσης άπο δώ;

— Τι λέει ο σαχλάκας;

— Λέπε πώς το Θέδ τον έχεις μονάχα στό πατάρι! και πώς άμα κατέβεις σπό κεί δέν έχεις το Θέδ σου πειά, κεργάνις βιδάνιο άραδο τους μεθυσμένους· και τούς βάζεις όκαδες παραπάνω στό λογαριασμό.

Κι οι φίλοι άρχισανε πάλι νά γελούνε. Ό Προκόπης ξαναγύισε κατά τόν Πάνο:

— Κουνόνιας μωρέ! Καινούργια περπατησιά μοιβγαλες τώρα;

— Ο λαντέρης γίνων με τό πιάτο τά ντολμαδάκια, τ' άφησε φοιτισμένος άπαντο στό τραπέζι και γύρισε στήν κουζίνα σα νάχε γλυτώση από μεγάλο κίντυνο.

— Φάτε, είπε στους όλους το Προκόπης· και θά με θυμηθήτε.

Τά φύλλα είνε άπο βλαστάρι, κοπήκανε σήμερα τό πρωτ σ' άμπελι. Μού τάφερε ένας Κουλουριώτης. Και τ' ανγολέιμονο... "Ωχ, μανούλια μου!...

Μά γυνικούντας τήν κουζίναντας και στόν Παντελή:

— Τόν γελάσανε νά τον πήτε τού Θανάση, δύοσή τόν έχω τό Θέδ, ένω· κι' ξεκεί, στό πατάρι· και δώ μέσα, στην καρδιά μου· και στα βαρέλια μου· και στό φαΐ· και στήν κιμωλία και στά τεφτέρια μου· κι' άνθυπωπο δέν άδικησο ποτές. Ψέματα, Παντελή;

— Αύντε είν' άληθεια, είπ' ό όλος.

— Μά κάτι γυναικούλες, έκαμε πονηρά δ' Θανάσης... κάτι χρεωνάνες τον ναυτικού, πέργουνες σύνταξι άπ' τό ταμείο, κι' έρχονται νίχτα, ή κακομιορθύλες, γιατί ντρέπονται, μέ τό φιλαδάλια τους γιά προεξόφληση... Αύτες τις κοπανάς σαράντα τά έκατο! Τις μαδαξίσαν πάπιες...

— Ο Προκόπης ψευτοθύμωσε:

— Κολοκύντια, φώναξε: Δουλειές άπ' τό κατά Λουκά! Αντά τάκανα στά νειάτα μου, πού τό έκτετερες δό νύοις. Και ξέρεις τί λεφτά έχω χαμένα! Πότε μου φέρνανε πλαστά φιλαδάλια, πότε βάζανε στή φημερίδα πόδες τά γάσσανε. Και πήγαινα στό ταμείο και τάρβισκο πλερωμένα, και πόσες φορές δέν έδινα έτοι, χωρίς χαρτί και άντε νότερα νά πάρες τά λεφτά σου! Τι νά τίς βρής μάς φτωχιάς γυναίκας; Πιάστο τ' αύγο και κορέυτο!

Και, γριζόντες στό Θανάση, του φώναξε:

— Βρε θέλεις νά μάθης και σύ ι' δύος δό κόσμος πώς έχω κάμει τά λεφτά μου; Κρασί και πάλι χροι. Τό χροι σηνε δεκάρες· ή δεκάρες ικόπλεδοι τά οικόπεδα σπίτια και μαγαζιά· τά σπίτια και τά μαγαζά νοίκια· και τά νοίκια όλλα οικόπεδα και τά άλλα σπίτια...

Κείνη τήν ώρα μπήκε στήν ταβέρνα δό Βαγγέλης, νέο σωφεράκι ο δροσητηγά με μια μπλούζα μπλέ, χιλιολεπουνένη, με χέρια μουντζουμερά και με τό κασκότω ώς τ' αυτιά. Προχώρησε δός τό τραπέζι που ηταν ή παρέα, καληστέρισε κι' είπε στόν Παντελή:

— Εχούμα γιά σένα, άφεντικο...

— Μά ούτε έδω δέν θά μ' αφήσης ήσυχο; Φώναξε δό Παντελής; Τί είνε πάλι;

— Τ' άμαξις με δάφησε στό δύρομο, είπε τό σωφεράκι· αμά πήρα τήν άντηρομη μ' άρχισε τά σκέρτσα.

— Δηλαδή; Ρόντης δό Παντελής.

— Μονάκηνε πατακούνες; Τσάφ-τσούνφ-τσάφ...

— Μά προχτες δέν τό πήγαινε στό μάτσογα; Τά πήγαμε; Μά τά προχτες ήταν άλλο, ήταν τό σελεά. Τώρα είνε τό ντιστιμπούτερ, τό δύοιον είνε ραγισμένο τό καπάκι, με ίνθρες ... κι' ά συτήρας σκάει άπόξε, με νόησες.

— Σέ νόησα, είπε δό Παντελής: Θά κατέβω πάλικανατερακοσάρι.

— Και βάλε, έκαμε τό σωφερά.

— Δέν πάτε στό διάλολο! Δέν πάτε στό διάλολο!... Δέ θά μ' αφήσετε δεκάρες πειά στήνε τόπη.

— Μά τί φταιω έγω, άφεντικο; Αύτο δέν είνε άμαξις· είνε μποτούνκι· και τό παραφράτωνυμε· έναν τόννο κι' άπάνω.

— Και τί θέλεις τόπα; Φώναξε δό Παντελής.

— Λεφτά, γ' άλλαξε τό καπάκι.

— Και που θάρρης τέτοια σά;

— Ειν' ένα παίδι πούχει άνταλλαχτικά

πίσω άπο τό γκαράκι και ξενυχτάει ..

— Ο Παντελής έβγαλε τό πορτοφόλι του, μέτρησε λεπτά και τού τάδοσε:

— Νά! Και θά μου φέρης τό γαμησένο καπάκι νά τό ίδω... τ' άκουσες ...;

— Τό σωφεράκι πειράχτηκε:

— Καλά ντε! Τό καπάκι δέν τρώγεται: Καληγύια!

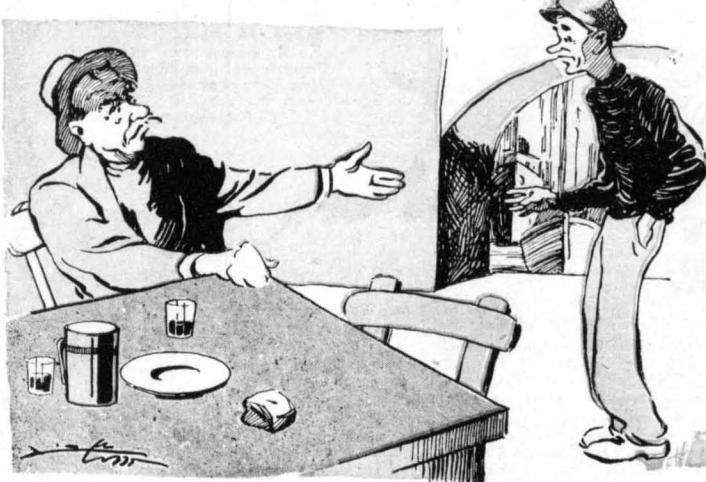
— Και βγήκε άπο τήν ταβέρνα.

— Αντά τραβάω είπε δό Παντελής στόν Προκόπη και τό Θανάση. Κι' αναστέναξε: Άραμπάδες και πάλι άραμπάδες... Άνδ καμουσικές και νά δ' ανήφορες! Γυάλα!... Κι ούτε σπιθήσες, ούτε σαχλαμάρες...

— Αμά τούς είλης πάλι γκρίνιαζες... δέ μ' αφήνεις!

— Σήκωσε τό ποτήρι τους και τουσύγχρισε μαζύ τους:

— Αίντε, νά τό πι-

Μά ούτ' έδω δέ μ' αφήσης ήσυχο; Φώναξε δό Παντελής.

ούμε και τοιού στήν ύγεια μας!...

Τ' αυτά τα ώστόσο ήταν άκμα γεμάτα άπο την καμπανιά του Θανάση, πώς έκανε τὸν τοκολύφο κι' είχε μαδόσει τις καημένες τις γηρούλες. "Όλα τα περασμένα περάσανε για μιά στιγμή Δή το κεφάλι του" ή ιστορία, πρό πάντων, με τη γνωτική του, ή δάρτη τους κι' ο γόμψ τους, πού μέσαν τον τόλι είχε για ένα σμυτήριον, ένα έλεος πούρη κάμει σε μιά φτωχιά—και πού τὸν ἔξαγνιε για όλες τις ἀδικίες του:

— "Οσο για τις χηρούλες, πού λέει ο κόσμος πώς τις μάδησα... άκου μια ιστορία και θά καταλάβης: "Ηταν κάποια έτσι μπλεγμένη στὰ δίκτυα τῆς ἀνέγειας, πού δὲν τὴ γλύπτωνε κι' ο ίδιος ο Θεός. Κάπε βρομάδα ἀρχίζει τὶς κλάψεις. Στὸ τέλος, ἀναγκάστηκα νὰ τὴν πάρω γνωτικά μου... Τὴν παντερέθηκα για νὰ κάνω ψυχικοῦ. Ψέμ-ματα, Παντελή;

— "ΕΕ! Σ' ἀρεσ και λιγάκι... Αποκρίθηκε ο Παντελής, γελώντας.

— Δε λέω πώς δὲ μ' ἀρεσε! Γιὰ νὰ τὴν πάρω γνωτικά μου, θὰ πή πώς μ' ἀρεσε! Σοῦ ξηγάω πώς παντερέθηκα. Και ο Θεός μὲ πῆγε καλλί ως τώρα.

— Αύτὸν εἶν' ἀλήθεια! "Αν ελγες κανονίσει μάλιστα καὶ τὴ δουλειά μὲ τὸ παιδί σου, θάσσουνεν ἐν τάξει. Αύτὴ δὲν ήταν κοινέντα: ήταν μαχαιριά, πού πέρασε τὴν καρδιὰ τοῦ Προκόπη πάντας κι' πάντα. Σὲ μὰ στιγμὴ πέρασε ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ μπροστὰ ὅλος ὁ ἀπότομος δρόμος, πούνε πάρε τὰ τελευταῖα γρόνια ἡ ιστορία τοῦ παιδιοῦ του καὶ ποὺ τοῦ φανύτανε σῶν ονειρού, σᾶν κανός κι' ἀτέλειοντος βραχινᾶς...

— Γιὰ τὸ παιδί μου, φώναξε δ. Προκόπης, γελώντας. Φταίει τὸ ξεροκέραλο μου!

Αναθυμότανε μὲ πίκρα τὸ πρώτο λάθος του, νὰ στέιλη τὸ Γιάννη στὸ Πανεπιστήμιο κι' υπέρεια τὸ δεύτερο, τὸ διανάστιμο, νὰ τὸ όνε σπρώχῃ για τὴν Εύρωπη, ν' ἀκολουθήσῃ μεγάλες σπουδές... Κι' ἀν αστέναιε βαρεῖα:

— "Εχει καιρό νὰ φανῇ ἀπὸ δῶ: φώτησε δ. Παντελής.

— Τρεῖς βρομάδες μὲ τὴ σημερίνη, ἔκαμε δ. Προκόπης. Μὰ νὰ πούμε καὶ τὴ μαύρη ἀλήθεια, δηλαδή, δὲν ἔχει κι' ἀδικο πού δὲν ἔργεται. Δὲ βρίσκει ούτε πού νὰ καθήση ἀδῶ μέσα. Κυτάει ἔνα γύρῳ σκουντουφόλι, δὲν κοτάει νὰ βάλῃ τὰ πισινά τον πουσενά, σὰ νάνα τὰ σκαμνιά μου γεμάτα δριτα καρφιά.

— Και γιατὶ; φώτησε δ. Θανάσης.

— Elvai, βλέπεις, τὴς ώρας, ἀποκρίθηκε δ. Προκόπης, σὲν αὐτὰ τὰ λιμοκοντόριάμα, πού τὰ πάνινα μὲ τὶς πέτρες σὰν ἥμαστε μικροί. Τὸ παιδί μου! Κατάλαβες;... Μά τι νὰ κάνων: Τέρλα σεις θὰ γελάσετε: "Αναγκάστηκα νὰ τὸν φτιάξω ἐπίτηδες καρέκλα! Τὴν ἔχω πιού έκει...

Σημάδηκε, πήγεδόλισα πίσω ἀπ' τὸ τεζάκι, τραβήξει μιὰ καρέκλα μὲ λινὸ ντυμα κάτασπρο καὶ τοὺς τὴν ἔδιεις:

— "Ε, πώς σας φαίνεται;

Θὰ τὴ βάλω εκεί και θὰ τού πω.

"Εβαλε τὴν καρέκλα αντίκρου του καὶ σὰ νάγε μπροστά του τὸ Γιάννη, τοῦ κοινέντας:

— Κάτσε!... Κάτσε, μωρό παιδί μου, νὰ σου πώ τὸν πόνο μου!

Ο Παντελής κι' ο Θανάσης σκάπανε στὰ γέλια. Βρήκανε ποὺλι ἀστεία τὴν κοινέντα του μὲ τὴν ἀσπρή καρέκλα...

— Σᾶς τῶπι! Φώναξεν δ. Προκόπης: Θὰ γελάσετε. Μὰ τὶ νὰ κάνων: "Έργεται καὶ στέκει δριθοίς, ἔτοιμος κάθε φράντα νὰ φύγηται...

Τράβήξει τὴν καρέκλα καὶ τὴν πῆγε πάλι πίσω ἀπ' τὸ τεζάκι.

— "Ηδελες μεγαλεία, τοῦ είπε ο Θανάσης.

— Δίκαιο ἔχεις, δ. τι καὶ νὰ μου πῆς, ἔκαμε δ. Προκόπης, γηρούζοντας στὸ τραπέζι, κοντά τους. Μονάχος τὴν ἀνάμνα τὴ φωτιὰ στὸ κεφάλι μου. Είπα μὲ τὸ φωτικὸ μου τὸ μαλάο: Κόπιασες, παιδεύτηκες, τσακίστηκες, μάζεψες λεπτά, τι θὰ τὰ κάνης; Είσαι ἔνα ξερὸ κορμί. Φτιάξε τὸ παιδί σου, κάν' το ἀνθρώποδι, τι δὲ μπόρεσε νὰ γίνης ἐσύ, γιανίνης αὐτὸν πουν θάχη στὸν κόμο τ' ὄνομά σου...

— Μὰ νὰ ποι τ' ἀλλαξει κι' αὐτὸν—τοῦ φώναξε δ. Παντελής:

Ο Προκόπης δέν κρατιώτανε πειά ἀπ' τὸ θυμό του. Κοκκίνισσις ως τ' αυτά. Νόμιζε κανένας πώς θὰ τούρθη τίποτα. Η-

ξερε πώς τώχανε μάθη, αὐτὸ τὸ φοβερὸ περιστατικό, ποὺ τὸν ἔλει πάντασσεις καὶ ποὺ δὲν τώχει χωνέψεις ἀκόμα· μᾶς μὲ κανένα τρόπο δὲν θέλει νὰ τοῦ τὸ θυμίσουνε.

— Δὲν πάτε στὸ διάδολο κι' οι δύο σας—τοὺς φώναξε δ. Σάργιο ξέσπασμα. Ήρθατε νὰ μου κάνετε τὸ κρασί φαρμάκι. Μωρέ φίλους ποὺ τοὺς ἔχω! Ναι, ἀλλαξε καὶ τ' δύνωμε τον! Είναι καιρός που τώχει κάπει: ήρθε δῶ πέρα καὶ μου τώπει τὸ ίδιος...

Κι' απὸ τὸ νοῦ τον πέρασε σὰν ἀστραπὴ ἡ ἀξέχαστη στιγμή, ποὺ τὸν εἶχε πληγώσεις στὰ πλευρά του είναι του—δταν ὁ Γιάννης ἥρθε καὶ τούτε πόρτες φρόντισε σὲν βαθειά του είναι του—δταν ὁ Γιάννης

— Αφού τ' ἀλλαξε δῆλο—ἀλλαξε καὶ τ' δύνωμα του—φωνάξε δ. Προκόπης: Καὶ μ' αὐτὸν τί; Μιά φορά δῆλο, τι καὶ νὰ κάνω εἰνε παιδιά μου: Αύτὸν δὲ μπορεῖ τὸ τάλαρά—δηλαδή ἔω δὲ μπορό να τ' ἀλλάξω, γιατὶ ἔγω είναι πατέρας του, δι τι καὶ νὰ μου κάνων· Καὶ στὸ κατώτατον αὐτὸς ποὺ πέρει νὰ πληρώνηται! Κι, δῆλο τὸ φταίξι μείνει δικό μου... Εγὼ τὸν έβαλα στὸ Πανεπιστήμιο, ἔγω του είπα νὰ πάνη στὴν Εύρωπη... Εγὼ τούτελνα τὰ τεσένια, τὸ ένα πάνω στὸ ἄλλο, ἔγω τούρφαρε νὰ μὴ λογαριάζει τίποτα, νὰ παίρνη τὰ πιό μεγάλα, τὰ πιό χοντρά βιβλία, τὰ πιό όπωρά, νὰ παγίνη δόπον μπορούσανεν νὰ ἀνοίξουνε τὰ μάτια του... Ποὺ νὰ τὸ βάλῃ δὲν μπορούσανε νὰ μὲ νοιώση, πώς θάχανα τὸ παιδί μου, πώς δὲ γύριζε μιὰ μέρα καὶ δὲν μπορούσανε νὰ μὲ νοιώση, πώς δὲν ήταν τὸ ίδιος τὸν πρέπει νὰ πληρώσουνα.

Ο Πάνος, δὲ λαντεζόρης, βγήκε, κείνη τὴν ώρα, σιγά—σιγά, φοβισμένος, ἀπ' τὴν κοινίαν καὶ ζυγώνει μὲ ἔνα καλαμίδι, μᾶν ἀπόγη καὶ μὰ λαμπίστεσσαντίνην πού τὸ χέρι τέκειται στέκει μπροστά στὸ ἀργεντινό του, θέλει κάπι νὰ τοῦ πῆ, μὲ δὲ κοτάει. Ο Προκόπης ξακολούθησε:

— Γατι πρέπει νὰ τὸ ξέρετε τὸ ντρέπομαι αὐτὸ τὸ παιδί, εὰν νὰνα μεγαλύτερος μου!

Ο Πάνος προσχώρησε καὶ στάθηκε μπροστά του σαν χαζός.

— Τὶ θές έσύ, μωρέ; Τοῦ φώναξε δ. Προκόπης: Τὶ εἶν' αὐτὰ ποὺ κρατάς;

Μὰ δέλος σὰν γ' ἀποσβολώθηκε αὐτὸ τρομάρα. Ο Προκόπης ξακολούθησε μιλώντας στοὺς ἀλλούς:

— Μονάχος μου, μ' αὐτὸν τὰ χέρια, ἔσκαψα τὸ βαθὺ χαντάκι ποὺ μᾶς χώρια γιὰ πάντα. Μὰ πέστε μου: Είνε μονάχα δική μου, αὐτὴ ή τρέλλα; "Ολοὶ οι φωιτοὶ τὴν έχουνε στὸ αιμά μας. "Έχουμε μᾶ λόνσα παρέσεν γιὰ μεγαλείας: "Ο γυνὸς τοῦ μανάβη τοῦ Καρανάσσου δὲν έγινε γιατρός: "Ο γυνὸς τοῦ παπούτη τοῦ Κοφαζελίνη δὲν έγινε πλωτάρχης: "Πούδες πάρεται τὸ γιού του στὴ δουλειά του;

— Κι' δὲ δικός μου πουμενει στὴ μαυόνα—ἀναστένεις δὲν θέλει τὴν προκόπη του. Κοποσοκυλλάζει νύχτα μέρα.. Λένε τὰ μουτζώνης:

— Μὰ τὸν έχης κοντά σου, φώναξε δ. Προκόπης: Σέ, καταλαβαίνει, τὸν καταλαμπίνεις... Έχει τ' δύνωμα σου... Τὸ δικό μου δὲν θέλω, βλέπεις, δέλλο παιδί.

Ο Πάνος στεκότανε πάντα στὴν ίδια θέση.

— Τὶ θές, μωρέ, έσύ; Σανταρώτης τὸ Προκόπης. Γιατὶ δὲ μιλάς;

— Νετάρισα δῆλες τὶς δουλειές, ἀφεντικό, είπε κιλαφάρικο δὲ λαντεζόρης: "Ασε με νὰ πάω, νὰ φρέψω μὲ τὴ σαλογιγιά..."

— Τὶ νὰ φαρέψης; Τὰ φάρα σαμούνταν τὴ νύχτα, ρέ χάρα, δὲ σου τόπι εκάτοντα;

— Δὲν κοιμούνται, ἀφεντικό—έκαμπε δ. Πάνος μὲ ήλιθο χαμόγελο: Τὰ προσήδες κι' έπιασε στὸ σαλιάρα. Έκ τοῦ ἄλλου είπεν απόψε γέμιστ φεγγαριούς... καὶ πήρα, για καλό καὶ για κακό, καὶ τούτο νὰ φωτάη.

Κι' έδειξε τὴν ἀστεντιλίνη.

— Τράβα, τοῦ φώναξε δ. Προκόπης κι' έχει τὸ νοῦ σου μὴ γλυτούστρις πουστενά καὶ πάς τον πάρεται.

— Νά πάρε καὶ τὸ ξυντηρήρι, τοῦ είπε δ. Θανάσης, ξεκρεμώντας τὸ ρολόι.

— Τι νὰν τὸ κάνω;

— Νά ξυπνήσης τὰ ψάρια!

— Όλοι γελάστηκαν. "Ο Πάνος ξεφυγε τρεχάτος κι' δὲ Θανάσης ξανακρέμασα τὸ ρολόι.

— Και δὲ μον λές... φώτησε δ. Παντελής τὸν Προκόπη: Αύτὸ τὸ Κόλας πούν τὸ βρήκε;

— Γιατὶ δ. Γιάννης αὐτὸ τ' δύνωμα είχε πάρει τώρα. (Ακολουθεῖ)

Διμοκοντόρος... Τό παιδί μου! Κατάλαβες; είπε δ. Προκόπης